

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYSTĄPIENIA PRZEMOCY I AGRESJI W SZKOLE

Rozdział I.

Pojęcia

1. Przemoc to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw innej osobie, naruszające jej prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Nie musi się wiązać z fizycznymi obrażeniami.
2. Podstawowe formy przemocy to:
  - 1) przemoc fizyczna – bicie, kopanie, popychanie, niszczenie rzeczy, plucie, zamykanie w pomieszczeniach, wymuszanie pieniędzy;
  - 2) przemoc słowna – przezywanie, wyśmiewanie, poniżanie, grożenie, obmawianie, szantażowanie;
  - 3) przemoc bez słów – miny, wrogie gesty, izolowanie.
3. Wymienione w pkt 2 zachowania mogą wyczerpywać znamiona przestępstw z Kodeksu karnego.
4. Agresja oznacza skłonność do zachowań niepożądanych, jak m.in. atak, trudność kontrolowania negatywnych popędów i impulsów skierowanych przeciwko innym osobom, sytuacjom, poglądom. Może przybierać różne formy: od ataków fizycznych, jak przemoc w rozmaitych postaciach, do bardziej subtelnych zachowań m.in. krzyku, agresji słownej, złośliwości zachowania, mimiki czy gestykulacji.

Rozdział II.

1. W każdym przypadku, gdy uczeń jest świadkiem wypadku, pobicia, agresywnego zachowania bądź innego zdarzenia sprzecznego z normami i zasadami obowiązującymi na terenie szkoły, natychmiast zgłasza jego zaistnienie osobie dorosłej znajdującej się najbliżej zdarzenia:
  - 1) pracownikowi szkoły,
  - 2) nauczycielowi,
  - 3) wychowawcy,
  - 4) dyrektorowi szkoły.
2. Uczeń ma obowiązek podporządkować się poleceniom wszystkich pracowników szkoły.
3. Każdy pracownik szkoły, w zależności od charakteru zdarzenia, ma obowiązek postępować zgodnie z niniejszą procedurą.

Rozdział III.

Obowiązki pracowników

1. Ustala się następujący sposób postępowania w przypadku czynu o stosunkowo niskiej szkodliwości (np. celowe popchniecie, wyzwanie):
  - 1) *pracownik szkoły:*
    - a) zdecydowanie, nie wdając się w dyskusję, przerywa negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary,
    - b) rozdziela strony,
    - c) nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej,
    - d) ocenia zagrożenie i podejmuje decyzję o rodzaju interwencji,
    - e) rozmawia z uczniem, zwracając mu uwagę na jego niewłaściwe zachowanie,
    - f) zgłasza zaistniałe zdarzenie wychowawcy klasy;
  - 2) *wychowawca klasy:*

- a) przeprowadza rozmowę z uczniem,
  - b) w przypadku, gdy zdarzenie się powtórzy – upomina ucznia oraz dokumentuje ten fakt w dzienniku lekcyjnym,
  - c) w przypadku braku reakcji ucznia na upomnienie – powiadamia rodziców oraz wnioskuje do dyrektora szkoły o objęcie ucznia oddziaływaniem psychologiczno-pedagogicznym.
2. Ustala się następujący sposób postępowania w przypadku czynu o dużej szkodliwości (np. stworzenie zagrożenia dla życia i zdrowia własnego lub innych, uszkodzenie ciała, itp.):
- 1) pracownik szkoły:
    - a) stanowczo, słownie przerywa negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary,
    - b) rozdziela strony,
    - c) nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej,
    - d) ocenia zagrożenie i podejmuje decyzję o rodzaju dalszej interwencji,
    - e) udziela pierwszej pomocy ofierze zdarzenia i zabezpiecza miejsce zdarzenia,
    - f) wzywa pomoc medyczną – w razie konieczności,
    - g) powiadamia koordynatora/osobę odpowiedzialną za realizację standardów ochrony małoletnich (w przypadku jego nieobecności dyrektora lub wicedyrektora) o zaistniałym zdarzeniu;
  - 2) wychowawca:
    - a) powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałym zdarzeniu,
    - b) uczestniczy w wysłuchaniu stron,
    - c) wnioskuje do osoby odpowiedzialnej za realizację standardów ochrony małoletnich o objęcie ofiary i sprawcy pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
    - d) w porozumieniu z pedagogiem i dyrektorem szkoły (wicedyrektorem) uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia w oparciu o zapisy Statutu szkoły;
  - 3) dyrektor szkoły:
    - a) powiadamia rodziców sprawcy i ofiary o zaistniałym zdarzeniu,
    - b) wysłuchuje stron w obecności ich rodziców i wychowawcy,
    - c) w przypadku zdarzenia powodującego uszkodzenie ciała wzywa policję,
    - d) udziela upomnienia sprawcy zdarzenia,
    - e) zapewnia ofierze i sprawcy pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Rozdział IV.

W przypadku zachowań przemocowych stosuje się takie same zasady postępowania, jak w sytuacji zachowań agresywnych o dużej szkodliwości.

1. Pracownik szkoły podejmuje działania uniemożliwiające dalszą agresję, samodzielnie lub z pomocą innych pracowników szkoły odizolowuje sprawcę przemocy od ofiary.
2. W przypadku okaleczeń lub innego uszczerbku na zdrowiu ofiary udziela się jej pierwszej pomocy przedmedycznej.
3. Powiadamia się dyrektora, koordynatora/osobę odpowiedzialną za realizację standardów ochrony małoletnich o zaistniałym zdarzeniu.
4. Wychowawca lub pedagog powiadamia rodziców ucznia będącego sprawcą przemocy, przeprowadza rozmowę interwencyjną z uczestnikami zdarzenia oraz sporządza notatkę dotyczącą okoliczności zdarzenia, w tym propozycję sankcji wobec sprawcy zdarzenia w oparciu o zapisy Statutu szkoły.
5. W sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu uczniów dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik wzywa pogotowie ratunkowe i powiadamia policję.

Rozdział V.

Przebieg postępowania

1. Wychowawca lub pedagog, psycholog przeprowadza rozmowę z osobą pokrzywdzoną, uczniem agresywnym, świadkami zdarzenia.
2. Pracownik szkoły sporządza notatkę z zaistniałej sytuacji i przekazuje ją koordynatorowi/osobie odpowiedzialnej za realizację standardów ochrony małoletnich.
3. Wychowawca informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na konieczność przeprowadzenia przez rodziców rozmowy z dzieckiem.
4. Każdorazowo sporządza się dla ucznia plan pomocy, mający na celu wyeliminowanie zachowań niepożądanych w przypadku sprawcy i wspierających w przypadku osoby pokrzywdzonej.
5. Jeśli zachowanie ucznia nie ulega poprawie, wychowawca zwraca się z pisemną prośbą o zgłoszenie się rodzica do szkoły i podczas spotkania:
  - a) przeprowadza rozmowę z rodzicem, pogłębiając wiedzę na temat ucznia, jego rozwoju intelektualnego, społecznego, emocjonalnego,
  - b) na prośbę wychowawcy w rozmowie może uczestniczyć pedagog szkolny, psycholog szkolny, specjaliści lub inni pracownicy szkoły w celu analizy przyczyn zaburzonego zachowania ucznia oraz pomagając rodzicom w doborze metod wychowawczych,
  - c) wychowawca sporządza notatkę z rozmowy lub kontrakt z rodzicami, które podpisują wszyscy uczestnicy rozmowy.
5. W celu wyeliminowania zachowań niepożądanych nauczyciele i specjaliści uczący w klasie spotykają się na Zespołach Wychowawczych, podczas którego omawiane są trudne zachowania ucznia/uczniów, ustalane formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, tworzy się program profilaktyczny dla klasy, program motywacyjny i/lub program modyfikujący trudne zachowania ucznia sprawiającego trudności wychowawcze.
6. Zaplanowane i wdrożone działania monitoruje się, dokonuje się ewaluacji oraz planuje kolejne kroki oddziaływań.
7. W przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji ucznia z rówieśnikami wychowawca wskazuje rodzicom potrzebę przeprowadzenia specjalistycznych badań psychologicznych, w celu otrzymania dalszych wskazówek dotyczących prowadzenia ucznia.
8. W sytuacji, gdy podjęte działania nie przynoszą pożądanego skutku, rodzice nie współpracują ze szkołą, nie dokonują zaleconych badań diagnostycznych, dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną ucznia oraz rozważa zmianę planu naprawczego.

Rozdział VI

Agresja u ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych

W przypadku agresji impulsywnej/wybuchu złości u ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, należy podjąć działania:

1. Osoba będąca świadkiem agresywnego zachowania podejmuje działania mające na celu przerwanie zachowania. W razie potrzeby prosi o pomoc innego pracownika szkoły. Niezwłocznie informuje się koordynatora/osobę odpowiedzialną za realizację standardów ochrony małoletnich.
2. Wychowawca/nauczyciel lub pedagog/psycholog przeprowadza z uczniem rozmowę interwencyjną w przypadku „małego wybuchu złości”.
3. Jeśli wybuch agresji impulsywnej nie zmniejsza się wychowawca/nauczyciel i pedagog/psycholog podejmują interwencje wobec agresywnego ucznia, zmierzające do zaprzestania agresji. W razie potrzeby podejmują działania zapewniające bezpieczeństwo sobie, pozostałym uczniom i uczniowi:
  - a) docisk terapeutyczny (polega na chwilowym i częściowym ograniczeniu swobody ruchów);
  - b) unieruchomienie (polega na całkowitym pozbawieniu swobody ruchów);

- c) izolacji od grupy (wyprowadzenie ucznia do innej sali lub wyprowadzenie pozostałych uczniów z klasy w celu wyciszenia dziecka agresywnego).
4. W przypadku dalszej eskalacji agresji ucznia wychowawca/pedagog/psycholog telefonicznie informuje rodzica o zaistniałej sytuacji i prosi o niezwłoczne przybycie do szkoły.
  5. W przypadku niemożności niezwłocznego przybycia do szkoły rodzica, wychowawca/pedagog/psycholog po uprzednim poinformowaniu rodzica oraz dyrektora/wicedyrektora szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.
  6. Wychowawca/pedagog/psycholog przekazuje informacje o zdarzeniu pracownikom pogotowia.
  7. Ze zdarzenia wychowawca/pedagog/psycholog sporządza notatkę służbową.
  8. Dyrektor szkoły wzywa rodziców ucznia na spotkanie w celu ustalenia konsekwencji zgodnych ze Statutem szkoły oraz opracowania ewentualnego planu pomocy uczniowi i podjęcia kolejnych kroków oddziaływań wobec dziecka.

Rozdział VI

Nauczyciel jako osoba pokrzywdzona przez ucznia

W sytuacji kiedy nauczyciel/pracownik obsługi jest ofiarą przemocy (znieważenie nauczyciela, upokorzenie), należy podjąć działania:

1. Nauczyciel/pracownik obsługi, który jest ofiarą przemocy ze strony uczniów, nie powinien ukrywać tego faktu. Powinien natomiast ujawnić zdarzenie, zanim wróci na lekcje do tej samej klasy.
2. Pokrzywdzony nauczyciel/pracownik obsługi przekazuje informację o zdarzeniu psychologowi/pedagogowi/dyrektorowi szkoły o zaistniałym zdarzeniu związanym z agresją uczniów. Pokrzywdzony nauczyciel/pracownik obsługi sporządza notatkę służbową.
3. Dyrektor szkoły razem z nauczycielem/pracownikiem obsługi rozmawia z każdym sprawcą przemocy. Każdy uczeń ponosi indywidualną odpowiedzialność za swoje czyny.
4. Dyrektor szkoły wzywa rodziców uczniów i informuje ich o zdarzeniu.
5. Sprawcy zostają ukarani zgodnie z zapisami Statutu szkoły.
6. Jeśli została naruszona godność nauczyciela/pracownika obsługi i zachodzi podejrzenie, że zostało złamane prawo, nauczyciel powiadamia policję.